

Spørgsmål til kontaktforummets ekspertpanel fra NOAH Friends of the Earth Denmark:

BAGGRUND: I november 2014 offentliggjorde det tyske Öko-Institut en vurdering af det danske slutdepotkoncept for lav- og mellemradioaktivt affald. Instituttet er kendt som den ledende ekspertorganisation på atomaffaldsområdet i Europa og måske i verden. Blandt de, der har bestilt ekspertvurderinger hos ÖkoInstituts Afdeling for Nuklearteknik og Anlægssikkerhed, er EU-kommissionen, EU-parlamentet, EURATOM, OECD, NEA, ENVIROS og i Tyskland en lang række lands- og delstatsministerier, styrelser, kommuner og energiselskaber. Öko-Instituttets ekspertvurdering underkender på næsten alle områder det danske slutdepotkoncept. Blandt de ting, den påpeger, er at intet af det danske radioaktive affald fra Risø er ufarligt efter de 300 år, slutdepotet er beregnet til at skulle vare, hvad der betyder, at intet af affaldet kan placeres i det planlagte depot. Iflg. vurderingen er to typer affald ufarlige efter 10.000 år og én kræver lidt længere tid, hvorimod de resterende 18 typer affald skal isoleres fra biosfæren i 100.000 år eller mere. De metoder og kriterier, der anvendes i forbindelse med deponeringen, er derfor sikkerhedsmæssigt uacceptable, fordi de ignorerer de grundlæggende principper for sikker geologisk deponering, hvoraf følger, at det planlagte slutdepot ikke vil kunne holde farlige radioaktive emner væk fra mennesker og miljø. I stedet for et mellemdyb eller overfladenært depot, bør affaldet graves 300-800 m. ned i sikre geologiske lag. Instituttets konklusion er, at den lokaliseringsproces, der for øjeblikket er i gang for et slutdepot for lav- og mellemradioaktivt affald, er uanvendelig, fordi den er baseret på uholdbare kriterier. Taget for pålydende betyder kritikken, at processen for at finde et værtssted for atomaffaldsdepotet i en af de fem foreløbigt udpegede kommuner - Lolland, Bornholm, Skive, Kerteminde og Struer - bør standses øjeblikkeligt. Kritikken fra Öko-Institut bakkes bl.a. op i høringsvar i forbindelse med den strategiske miljøvurdering af slutdepotkonceptet fra det tyske Forbundsministerium for Miljø, Naturbeskyttelse, Byggeri og Reaktorsikkerhed, BMUB, og Niedersachsens Ministerium for Miljø, Energi og Klimabeskyttelse. BMUB, der holder opsyn med den måde, hvorpå de tyske delstater håndterer det radioaktive affald, og har ansvaret for den nationale atomaffaldsstrategi, noterer sig, at ikke alt atomaffaldet i Danmark er ufarligt efter få hundrede år, sådan som det hævdes af Dansk Dekommissionering, og anbefaler, at man ikke satser på et overfladenært depot. Forbundsministeriet påpeger tillige, at lav- og mellemradioaktivt affald i Tyskland slutdeponeres i dybe geologiske formationer. Hvis man gør det samme i Danmark, betyder det imidlertid, at de to andre udvalgte depottyper – et overfladenært depot med borehuller og et mellemdyb depot – også må opgives. Det niedersachsiske miljøministerium, der holder opsyn med de kernetekniske anlæg i Niedersachsen, herunder med ti oplagringssteder for lav- og mellemradioaktivt affald, refererer til ÖkoInstituts ekspertvurdering, gentager instituttets kritik, og påpeger tillige, at det planlagte danske slutdepotkoncept ikke lever op til retningslinjerne i EU's affaldsdirektiv for radioaktivt affald

(2011/70 EURATOM), der foreskriver, at radioaktivt affald skal holdes isoleret fra mennesker og miljø på langt sigt.

[Ekspertvurderingen fra Öko-Institut kan downloades her - https://samsik.dk/wp-content/uploads/2026/06/2014-711-en.pdf](https://samsik.dk/wp-content/uploads/2026/06/2014-711-en.pdf)

[Høringssvarene fra BMUB \(s. 50-51\) og Niedersachsens Ministerium for Miljø-, Energi og Klimabeskyttelse \(s. 229-231\) kan downloades her - https://samsik.dk/wp-content/uploads/2026/06/Bilag-5-Espoo-hoeringssvar.pdf](https://samsik.dk/wp-content/uploads/2026/06/Bilag-5-Espoo-hoeringssvar.pdf)

SPØRGSMÅL:

Ekspertvurderingen fra Öko-Institut og kritikken af det danske slutdepotkoncept fra myndigheder og ekspertorganisationer i vores nabolande – udover Tyskland, først og fremmest Sverige - var formentligt en af hovedårsagerne til, at Folketinget i marts 2015 besluttede at følge mellemlagersporet sideløbende med bestræbelserne på at oprette et slutdepot. Falder efter ekspertpanelets mening den fremherskende politiske opfattelse, at det eksisterende danske slutdepotkoncept er fejlbehæftet og usikkert og på længere sigt til fare for miljøet og borgerne i Danmark og vores nabolande, sammen med et juridisk skøn, der med afsæt i principperne om et højt miljøbeskyttelsesniveau og forhindrings- og forsigtighedsprincippet udsiger, at det eksisterende slutdepotkoncept ikke kan gennemføres i sin nuværende form og lokaliseringsprocessen derfor skal gå om? Som bekendt implicerer princippet om et højt miljøbeskyttelsesniveau, at miljøpolitik altid skal sigte mod et højt beskyttelsesniveau, og forhindrings- eller forebyggelsesprincippet at det er bedre at forhindre at miljøskader opstår frem for at udbedre dem, når skaden først er sket. Forhindringsprincippet udmøntes tillige i et forsigtighedsprincip, der udsiger, at stærk mistanke om en aktivitets miljømæssige skadevirkninger kan retfærdiggøre handlinger, der tager sigte på at begrænse eller forhindre den pågældende aktivitet, før der foreligger endelige videnskabelige beviser for dens eventuelle farlighed. Alle principperne er rodfæstede i EU-retten på forfatningsniveau, jf. Lissabontraktatens artikel 191(2), og derfra i medfør af det såkaldte integrationsprincip integreret horisontalt, vertikalt og instrumentalt i EU-lovgivningen og de nationale lovgivninger, selvom det ikke altid direkte er nævnt. F.eks. begrundes integrationsprincippet kravene om miljøkonsekvensvurderinger, jf. VVM-bekendtgørelsen og lov om miljøvurdering af planer og programmer, og integrerede vurderinger af forureningsbegrænsning og forureningskontrol. Forhindringsprincippet indgår tillige i Euratom-traktatens artikler 37-38. Udover på traktatniveau indgår princippet om et højt miljøbeskyttelsesniveau og forhindringsprincippet i EU-retten i en række sammenhænge af specifik betydning for slutlagring af radioaktivt affald, herunder EU's direktiv 96/29/Euratom om fastsættelse af grundlæggende sikkerhedsnormer til beskyttelse af befolkningens og arbejdstagernes stråling sundhed mod de farer, som er forbundet med ioniserende stråling, EU's direktiv 2011/70/Euratom om fastsættelse af en fællesskabsramme for ansvarlig og sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og

radioaktivt affald og EU's direktiv 2009/71/Euratom om rammebestemmelser for nukleare anlægs nukleare sikkerhed. Herudover er principperne integreret i IAEA's internationale fælleskonvention om sikkerheden ved håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald fra 1997. I dansk lovgivning er princippet om et højt miljøbeskyttelsesniveau og forhindringsprincippet bl.a. nævnt i planlovens, miljøbeskyttelseslovens, naturbeskyttelseslovens, vandforsyningslovens og havmiljølovens formålsparagraffer og i miljømålsloven og i habitatdirektivet og den dermed forbundne danske lovgivning. Forhindringsprincippet er desuden nævnt i jordforureningslovens formålsparagraf. I alle tilfælde relaterer denne lovgivning sig til problemstillinger af principiel og praktisk betydning for slutdeponering af det radioaktive affald.